

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

***ПИЛИПЕНКО К.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
КОСТЕНКО А.Д., БАКЛИЦЬКА М.Р., СТУДЕНТКИ,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ***

Механізм визнання та обліку витрат підприємства – чи не одне з найактуальніших питань для кожного бухгалтера, так як витрати є невід’ємною обліково-економічною категорією звітності будь-якого підприємства. За умови загострення економічної кризи облік витрат набуває стратегічного значення для підприємства. Достовірно оцінити результати діяльності підприємства можливо лише за даними бухгалтерського обліку. Саме від повноти і достовірності отриманої керівництвом інформації залежить прийняття управлінських рішень [5].

Відзначимо, що в міжнародній практиці для регулювання обліку і порядок відображення у звітності витрат окремого стандарту не має. Все це прописано в окремих стандартах. Скажімо, МСБО 2 «Запаси» регулюють оцінку витрат за матеріалами, МСБО 16 «Основні засоби» – витрати по амортизації, МСБО 19 «Виплати працівникам» – витрати з оплати праці [3].

В Україні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття такої інформації у фінансовій звітності регулює П(С)БО 16 «Витрати» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4].

В табл. 1 наведено порівняльну характеристику визначення, класифікації та оцінки витрат відповідно до вимог П(С)БО та МСБО.

Як видно з проведеного дослідження визначення терміну «витрати» у П(С)БО ідентичне визначенню в МСБО, але поняття витрат, представлене в національних стандартах, є більш деталізованим. Визнання витрат за національними стандартами в цілому відповідає визнанню витрат за міжнародними стандартами (табл. 1).

Найбільш принципові суперечності виявлено щодо класифікації та складу витрат діяльності. Слід зазначити, що у Положенні (стандарти) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» на відміну від міжнародних стандартів не розглядається така категорія як збитки.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика витрат за МСБО та П(С)БО

<i>Ознака порівняння</i>	<i>МСБО</i>	<i>П(С)БО</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Стандарт якій регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	П(С)БО 16 «Витрати»
Визначення терміну	Витрати – це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
Визнання витрат	Витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	Витрати визнаються в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Елементи витрат	МСБО 1 встановлена класифікація: за характером витрат (амортизація, матеріальні витрати, виплати працівникам, інші витрати). За функціями витрат: собівартість реалізації, витрати на збут, адміністративні витрати та інші витрати	1) собівартість реалізованої продукції (містить в собі розподілені та нерозподілені загальновиробничі витрати); 2) витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізації: адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати; 3) фінансові витрати; 4) втрати від участі в капіталі; 5) інші витрати звичайної діяльності; 6) надзвичайні витрати
Оцінка витрат	Відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат, але в деяких стандартах, містяться положення, що визначають оцінку відповідних витрат, що визнаються в Звіті про прибутки і збитки	Відсутні спеціальні, викладені в окремому стандарті, правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат при здійсненні операцій з активами, зобов'язаннями та капіталом

Суттєві відмінності існують в обліку собівартості реалізованої продукції, робіт, послуг. Так, згідно П(С)БО 16 «Витрати» собівартість реалізованої продукції складається з виробничої собівартості продукції, яка буде реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат. Загальновиробничі витрати поділяються на постійні та змінні. До виробничої собівартості продукції включаються: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати [4].

Крім того основна форма фінансової звітності «Звіт про фінансові результати», в якій підприємства надають інформацію про «витрати» орієнтована на подання витрат за функціями. Але, для окремих суб'єктів господарювання, до яких можна віднести страхові компанії, підприємства сфери послуг доцільніше було б класифікувати витрати за їх характером [1]. За МСБО 1 не можна окремо подавати надзвичайні витрати, виокремлювати операційний прибуток чи операційний збиток, розрізняти такі статті звіту як «Інші операційні витрати» та «Інші витрати», «Інші операційні доходи» та «Інші доходи». У «Звіті про фінансові результати» відсутні статті, в яких відображаються інші сукупні прибутки» [2].

Міжнародні стандарти за своєю сутністю узагальнюють досвід різних країн і сприяють розвитку національних систем бухгалтерського обліку та звітності. Аналіз змісту національних П(С)БО свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни. Важливою умовою при удосконаленні діючих національних стандартів є конкретизація певних понять та термінів, розробка єдиного підходу до оцінки, обліку, визнання та відображення витрат суб'єктів господарювання.

Література.

1. Августова О.О. Облік витрат за національними та міжнародними стандартами / О.О. Августова // Відкрита Міжнародна інтернет-конференція «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація» (11.09.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/oblik-vitratza-nacionalnimi-ta-mizhnarodnimi-standartami>.

2. Мельник Е.Г. Визнання та особливості обліку витрат [Електронний ресурс] / Е.Г. Мельник // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/65607/60954>.

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.10.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.nau.ua.

5. Ромашко О.М. Оцінка та облік витрат за міжнародними стандартами звітності [Електронний ресурс] / О.М. Ромашко // Проблеми матеріальної культури. – Економічні науки. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/92419/27-Romashko.pdf?sequence=1>.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Пилипенко К.А., к.е.н., доцент,
Кошляк В.Ю., студентка,
Полтавська державна аграрна академія***

Державна політика у сфері регулювання оплати праці є одним із ключових факторів боротьби з бідністю, тому оплата праці повинна бути одним із важливих об'єктів соціальної політики держави. Заробітна плата втратила здатність бути мотиваційним фактором, що ускладнює проведення мотивувальної політики. Однією з гострих проблем була і залишається методика визначення прожиткового мінімуму для громадян нашої держави, її рівень не забезпечує в достатній мірі соціальних гарантій для всіх верств населення. Сьогодні вимагає постійного вивчення законодавчих і нормативних документів, які змінюються повсякчасно. Хоча заробітна плата втратила здатність бути стимулюючим фактором, що ускладнює проведення мотивувальної політики, ця тема в сьогодні залишається найбільш актуальною.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про оплату праці», під заробітною платою розуміють винагороду, обчислену, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу, надані послуги [1].